

Posudek školitelky na disertační práci Mgr. Vojtěcha Šaršeho
Les romans anticoloniaux des années 1950 publiés à Paris
Objectivation, chosification et vide identitaire chez le personnage subsaharien

Frankofonní literatury navázané na africký kontinent jsou středem doktorandova zájmu už řadu let. V roce 2013 Vojtěch Šarše obhájil bakalářskou práci o hnutí Négritude a o dva roky později přišel se srovnáním martinického básníka Aimé Césaire s marockým spisovatelem Mohammedem Khaïr-Eddinem v rámci diplomové práce věnované koloniálním a postkoloniálním poetikám dvacátého století.

Ve stejném duchu se nesly i kolegovy zahraniční pobyty, od Erasmu na Université Lille III v akademickém roce 2011/12 po další výzkumné stáže absolvované v rámci grantových projektů GA UK (hlavní řešitel Mgr. Vojtěch Šarše) a GA ČR (hlavní řešitel prof. Petr Kyloušek).

Africké frankofonní literatury hrají významnou roli i v rámci doktorandova akademického působení, jehož rozsah je neuvěřitelný. Vojtěch Šarše přednáší jak na svém „domovském“ Ústavu románských studií FF UK (několik filmových seminářů, belgickou literaturu, africké literatury, úvod do postkoloniálních teorií, maghrebské literatury), tak v Jazykovém centru téže fakulty (francouzský jazyk B1 a B2, psaný projev, mluvený projev, akademické čtení, rozbor textů francouzského rapu). Nad rámec toho působí na Ústavu etnologie, koordinuje aktivity Centra afrických studií (<https://cafr.ff.cuni.cz/>) a několik let pracoval i jako referent Oddělení doktorského studia a akademických kvalifikací FF UK.

Na Filozofické fakultě Univerzity Hradec Králové Vojtěch Šarše rovněž přednáší úvod do postkoloniálních studií a koloniální propagandu v kinematografii, zatímco na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze vede jazykové kurzy francouzštiny od úrovně A1 do B2 SERR.

Při takovéto profesní zátěži je obdivuhodné, kolika konferencí se doktorand zúčastnil a jak rozsáhlá je jeho publikační činnost v oboru. Vojtěch Šarše je autorem/editorem tří monografií vydaných fakultním nakladatelstvím FF UK: *Rozpravy o identitách ve frankofonním prostoru subsaharské Afriky* (2018), *Hledání subsaharských identit v románové tvorbě* (2018) a *Zamyšlení nad africkými identitami zobrazenými v básnickém prostoru* (2019). Vyšlo mu na patnáct odborných článků v českých i zahraničních impaktovaných časopisech.

Na katedře je Vojtěch znám jako schopný organizátor a skvělý týmový hráč, jehož primární specializace na subsaharskou Afriku vhodně doplňuje celkové oborové a personální

rozložení francouzského oddělení ÚRS (dr. Šuman – francouzská literatura, prof. Voldřichová Beránková – Francie a Kanada, dr. Mengozzi – postkoloniální teorie, Mgr. Janišová – Maghreb). Na univerzitní úrovni veškeré doktorandovy badatelské i pedagogické aktivity výborně zapadají do koncepce nedávno vzniklého Centra strategických regionů (<https://issr.kreas.ff.cuni.cz/>) sdružujícího badatelské týmy, které se zabývají Afrikou, Asií a Latinskou Amerikou na půdorysu filologií, historie, politologie, nových médií, geografie a areálových studií v moderním multidisciplinárním pojetí. Konkrétně Vojtěch Šarše je členem Skupiny pro studium politiky v mimoevropském světě, kterou vede dr. Radek Buben.

Předložená disertační práce čítá 208 stran včetně bibliografie a je psána francouzsky. Zabývá se tvorbou devíti afrických spisovatelů padesátých let, kteří se zapsali do dějin antikoloniálního realistického románu. Všichni vybraní autoři publikovali v Paříži a ve svých dílech reflektovali každodenní život ve francouzských koloniích na africké kontinentě, jakož i následný střet „centra s periferií“, obvykle zachycený prostřednictvím protagonistovy cesty do Evropy za vzděláním. Drtivá většina samotných spisovatelů totiž absolvovala francouzské vysoké školy, přičemž tato zároveň kulturně obohacující a existenciálně odcizující zkušenost silně poznamenala jejich tvorbu a v některých případech i občanskou angažovanost.

Volba korpusu po mém soudu nejen výborně osvětluje vztahy mezi koloniálním centrem a kolonizovanou periferií, ale umožňuje i nahlédnout do dalších bolestných dilemat spojených s dobovým kontextem (diglosie, akulturace, rasismus, přijetí jazyka mocných jako výrazového prostředku, nápodoba evropského realistického kánonu, odcizení, pocity viny). Ukazuje, do jaké míry si analyzovaní autoři byli vědomi koloniální slepé uličky, a zároveň ještě neměli dostatek sil ani jednoty k razantnějšímu odporu proti ní. Disertační práce Vojtěcha Šaršeho je skutečně cenným zdrojem informací o této zlomové době, která těsně předcházela dekolonizaci s veškerými jejími epistemologickými, politickými i morálními posuny.

Autorova francouzština je solidní a příjemná na čtení, byť některé pasáže by si zasloužily důkladnější jazykovou a typografickou korekturu.

Jedna otázka do diskuze: Ve francouzském literárněvědném kontextu se často mluví o tzv. „littérature de témoignage“, ať už se jedná o svědectví o vyhlazovacích táborech, Alžírské válce nebo, mnohem později, o epidemii AIDS nebo nedávno proběhlé kampani #MeToo. Do jaké míry patří africké romány padesátých let do obdobného žánru? Není naopak nebezpečné připodobňovat je k jejich francouzským pandánům? Jaká by byla specifika africké prekoloniální „littérature de témoignage“? Dá se zde hovořit o nějaké „kolektivní dimenzi zkušenosti“, podobně jako je to uváděno u hispanoamerických dílech typu „testimonio“?

Disertační práci Mgr. Vojtěcha Šaršeho vřele doporučuji k obhajobě a doufám, že autor do budoucna počítá s jejím knižním vydáním.

V Praze dne 7. května 2023

prof. PhDr. Eva Voldřichová Beránková, Ph.D.